

Magdalena Frańczuk

Katedra Prawa Publicznego
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Crowdfunding – finansowanie społecznościowe. Zarys instytucji w świetle polskich regulacji prawnych

Streszczenie

Przedmiotem opracowania jest instytucja tzw. crowdfundingu. Jest ona o tyle ciekawa, że nieznaną w prawie polskim, a szeroko rozpowszechnioną przede wszystkim w krajach Europy Zachodniej i Stanach Zjednoczonych, skąd się wywodzi. *Crowdfunding* można zdefiniować jako formę finansowania różnego rodzaju pomysłów czy projektów przez osoby trzecie (jakąś społeczność), które godzą się na współfinansowanie tego typu przedsięwzięć zazwyczaj bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych. W opracowaniu przedstawiono regulacje prawne związane z omawianą instytucją oraz przykłady konkretnych przedsięwzięć tego typu.

Słowa kluczowe: *crowdfunding*, finansowanie społecznościowe, zbiórka publiczna, regulacje prawne.

1. Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest instytucja tzw. crowdfundingu. Artykuł ma na celu ukazanie podstaw crowdfundingu w świetle prawa polskiego. Przedstawiono w nim krótką charakterystykę analizowanej instytucji, odniesiono się do regulacji Unii Europejskiej, jak też nawiązano do ustawy o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych [Ustawa z dnia 14 marca 2014 r. ...]. Przywołano również orzecznictwo, które wskazuje na istotę problemu finansowania społeczno-

ściowego i niedoskonałość obecnego kształtu polskich regulacji prawnych w tym zakresie.

2. Istota crowdfundingu

2.1. Uwagi ogólne

Instytucja crowdfundingu jest o tyle ciekawa, że nie jest znana prawu polskiemu, a szeroko rozpowszechniona przede wszystkim w krajach Europy Zachodniej i Stanach Zjednoczonych, skąd się wywodzi. *Crowdfunding* można zdefiniować jako formę finansowania różnego rodzaju pomysłów (projektów, przedsięwzięć) przez osoby trzecie (jakąś społeczność), które godzą się na współfinansowanie tego typu przedsięwzięć zazwyczaj bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych. Jest to zatem finansowanie różnego typu przedsięwzięć przez dużą liczbę z reguły relatywnie niskich wpłat przez osoby, które z jakiegoś, często niematerialnego powodu chcą wesprzeć dany pomysł, w zamian otrzymując zazwyczaj pewną niepieniężną gratyfikację.

Jak zauważa J. Kaltenbeck [2011, s. 41], wyniki badań wskazują, że największy wpływ na finansowanie projektów we wczesnej ich fazie rozwoju mają rodzina i przyjaciele. To oni najczęściej podejmowali się finansowania przedsięwzięć realizowanych przez bliskie im osoby. Zazwyczaj wpływy z tego źródła osiągały ok. 20% sumy uzyskanej po zamknięciu zbiórki. Wiąże się to z silnymi relacjami emocjonalnymi, jakie łączą krewnych i przyjaciół, którzy wspierając rodzinę i znajomych, chętnie dają im impuls do wsparcia konkretnych projektów.

Rozwój crowdfundingu nastąpił przede wszystkim wraz z rozwojem internetowych portali społecznościowych oraz blogów, które dają możliwość dotarcia do dużej liczby odbiorców potencjalnie zainteresowanych danym przedsięwzięciem.

T.E. Young [2013, s. 14] definiuje omawianą instytucję bardzo ogólnikowo, jako proces pozyskiwania funduszy od ogółu społeczeństwa w celu kreowania projektów i finansowania biznesu. Natomiast według K. Króla [2013a, s. 22] *crowdfunding* to rodzaj gromadzenia i alokacji kapitału przekazywanego na rzecz rozwoju określonego przedsięwzięcia w zamian za określone świadczenie zwrotne, który angażuje szerokie grono dawców kapitału, charakteryzującego się wykorzystaniem technologii teleinformatycznych oraz niższą barierą wejścia i lepszymi warunkami transakcyjnymi niż ogólnodostępne na rynku. Świadczenie zwrotne wynika natomiast z klasycznej koncepcji *do ut des* (z łac. – daję, abyś dawał), czyli inaczej mówiąc, z zasady wzajemności, która jest rodzajem niepisanej umowy, polegającej na zobowiązaniu się do odwzajemnienia się obdarowującemu za otrzymane od niego dobro. W systemach prawa stanowionego zasada ta jest najczęściej

przyjęta w odpowiednikach polskiego kodeksu cywilnego, tak jest przykładowo w § 320 niemieckiego *Bürgerliches Gesetzbuch* (BGB). W rodzimym kodeksie cywilnym [Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. ...] wzajemność świadczeń reguluje art. 487 § 2, który stanowi, że umowa jest wzajemna, gdy obie strony zobowiązują się w taki sposób, że świadczenie jednej z nich ma być odpowiednikiem świadczenia drugiej. W doktrynie przyjmuje się, że o wzajemności może być mowa, gdy pomiędzy świadczeniami zachodzi swoista relacja [Wiśniewski 2013,], a więc gdy istnieje więź zależności świadczenia jednej strony od świadczenia drugiej. Dla stwierdzenia wzajemności kluczowe jest zatem ustalenie, czy dana osoba oczekuje w zamian za przekazanie jakiegoś dobra (np. pieniędzy) czegoś od drugiej strony. Nie ma tu natomiast znaczenia ekwiwalentność świadczeń. Według odmiennego poglądu umowa ma charakter wzajemny, gdy pomiędzy świadczeniami stron kontraktu istnieje ekwiwalentność w sensie subiektywnym [Czachórski 2003, s. 129–130]. W ocenie Sądu Najwyższego konieczne jest natomiast wystąpienie zarówno elementu ekonomicznej ekwiwalentności świadczeń, jak i to, że każda ze stron zobowiązuje się przy tym dlatego, że otrzyma świadczenie drugiej strony¹. W odniesieniu do finansowania społecznego kwestia wzajemności bądź braku wzajemności świadczenia jest ważna. Właśnie to wzajemne świadczenie stanowi o bardzo istotnej z prawnego punktu widzenia różnicy pomiędzy instytucją crowdfundingu a zbiórką publiczną. Jednakże granica pomiędzy obiema formami jest dość rozmyta. Należy bowiem podkreślić, że znane są też formy oparte na darowiznie (tzw. *donation-based crowdfunding*), w których darczyńca wspiera jakąś ideę czy projekt, nie otrzymując w zamian gratyfikacji materialnej. Jak wskazuje C.S. Bradford [2012, s. 31], w modelu takim darczyńcy nie otrzymują absolutnie nic w zamian za swój wkład, nie oczekują zysku. Różne zatem są formy crowdfundingu, ale ustawowa definicja omawianej instytucji na gruncie prawa polskiego, jak też większości państw nie istnieje.

2.2. Crowdfunding a zbiórka publiczna

Jak wskazano wyżej, *crowdfunding* nie jest w polskim prawie zdefiniowany, zdefiniowana natomiast jest zbiórka publiczna, która jednak nie jest tożsama z omawianą instytucją, aczkolwiek przepisy o niej są stosowane do tego typu przedsięwzięć.

Historyczny już akt – Ustawa z dnia 15 marca 1933 r. o zbiorce publicznych (Dz.U. 2013, poz. 732) stanowiła, że „wszelkie publiczne zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze na pewien z góry określony cel wymaga uprzedniego pozwolenia władzy”. Do tej pory wymagane były pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki,

¹ Zob. wyrok z 2.04.2004 r., sygn. akt: III CK 537/2002 i wyrok z 2.04.2004 r., sygn. akt: III CK 417/2002, niepublikowane.

których udzielali, w drodze decyzji administracyjnej, wójt, burmistrz (prezydent miasta), starosta, marszałek województwa oraz minister właściwy do spraw administracji publicznej – jeżeli zbiórka miała być przeprowadzona na obszarze obejmującym więcej niż jedno województwo oraz w przypadku, gdy zebrane ofiary miały być zużyte poza granicą państwa. Co bardzo istotne, pozwolenie na zbiórkę publiczną mogło być udzielone tylko wówczas, gdy cel zbiórki nie był przeciwny prawu oraz był godny poparcia ze względu na interes publiczny. Za takie natomiast cele ustawodawca uważał przede wszystkim cele religijne, państwowe, oświatowe, zdrowotne, kulturalno-społeczne i społeczno-opiekuńcze. Pozwolenie na zbiórkę publiczną mogło być zatem udzielone jedynie stowarzyszeniom i organizacjom posiadającym osobowość prawną albo komitetom organizowanym dla przeprowadzenia zbiórki na określone cele, a cel zbiórki powinien być zgodny ze statutem stowarzyszenia lub organizacji bądź z aktem organizacyjnym komitetu. Nowa regulacja zniosła wymóg uzyskania pozwolenia, natomiast utrzymano przepisy, z których wynika zakaz urządzania zbiórek publicznych w interesie osobistym.

Zarówno w poprzedniej, jak i w nowej regulacji w przypadku zbiórki publicznej wpłacający traktowany jest jako darczyńca, ponieważ nie otrzymuje nic w zamian za spełnienie świadczenia. Mechanizm crowdfundingu natomiast zakłada (co do zasady) jakiś, chociażby symboliczny, rodzaj wynagrodzenia.

2.3. Formy wynagrodzenia w modelu crowdfundingu

Istnieją dwie najbardziej powszechne formy wynagrodzenia osób finansujących projekt w modelu crowdfundingu. Jedną z możliwych jest przyszły udział w zyskach z projektu lub udział w samym projekcie. Taką odmianę finansowania społecznego określa się jako *crowdfunding* udziałowy (wykorzystywany z reguły do finansowania projektów o charakterze gospodarczym, biznesowym). Odmiana ta nosi zatem znamiona inwestycji. R. Schenk [2012, s. 3] wskazuje, że wdrożenie crowdfundingu inwestycyjnego (*crowdinvesting*) może być rozumiane jako nowa forma społecznie odpowiedzialnego biznesu. Druga forma wynagrodzenia to świadczenie zwrotne w postaci zaoferowania w zamian za świadczenie pieniężne jakiegoś dobra, które zostanie stworzone w przyszłości, właśnie dzięki uzyskaniu potrzebnych na ten cel środków ze zbiórki społecznej (element przedsprzedaży). Istnieje jednak więcej możliwych form wynagrodzenia, m.in. poprzez świadczenie usług na rzecz wpłacających, przekazanie im jakiegoś rodzaju nagród, umożliwienie udziału w zyskach z przedsięwzięcia itd.

Jak wskazano wyżej, dotychczas obowiązujące przepisy o zbiórkach publicznych nie odnosiły się bezpośrednio ani do znanych w praktyce form crowdfundingu, ani do zbiórek internetowych. Dlatego też w nowej ustawie odniesiono się w pewnym zakresie także do zbiórek internetowych, a co za tym idzie – zjawiska finansowania społecznościowego.

3. Nowa regulacja – ustawa o zasadach prowadzenia zbiorok publicznych

Rządowy projekt ustawy o zasadach prowadzenia zbiorok publicznych², zgodnie z art. 39 ust. 2 regulaminu Sejmu, dnia 27 września 2013 r. został skierowany do Komisji Administracji i Cyfryzacji oraz Komisji Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii. Komisje te rozpatrzyły projekt na posiedzeniach, które odbyły się odpowiednio 10 października i 11 grudnia 2013 r., wnosząc o jego uchwalenie. Jak, rozpoczynając prace nad zmianą ustawy, wskazał minister M. Boni: „chodzi o ułatwienie ofiarności, o to by było łatwiej zbierać pieniądze na publiczne cele. Chciałbym doprowadzić do przesunięcia roli państwa tak, by w sprawie zbiorok publicznych nie zajmowało się ono zezwoleniami, ale tworzyło ramy organizacyjne, a w realnej przestrzeni dbało o przejrzystość. (...) Chcę też podkreślić, jak ważną wartością w nowoczesnym społeczeństwie jest dzielenie się, uczenie się od siebie i współpraca” [Król 2013b].

Założenia projektu nowej ustawy o zbiorokach publicznych³ były następujące: po pierwsze, doprecyzowanie pojęcia zbiorok publicznej, którą zgodnie z art. 1 ustawy jest obecnie wszelkie zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze w miejscu publicznym, na określony, zgodny z prawem cel, pozostający w sferze zadań publicznych, oraz na cele religijne. Uprawniona do prowadzenia zbiorok publicznej, zwana dalej „organizatorem zbiorok”, może natomiast być organizacja pozarządowa, osoby wskazane w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie⁴ oraz komitet społeczny powołany w celu prowadzenia zbiorok publicznej. Po drugie, jak to wskazano już wyżej, nowa regulacja znosi wymóg uzyskania pozwolenia na przeprowadzenie zbiorok publicznej, zostało ono bowiem zastąpione zgłoszeniem zbiorok na publicznie dostępnym portalu zbiorok publicznych. Za prowadzenie portalu odpowiada minister administracji publicznej. Zgłoszenia i sprawozdania ze zbiorok są powszechnie dostępne *online*. Po trzecie, jak jeszcze przed wejściem w życie nowej regulacji wskazywał K. Król [2013b], zgodnie z ustawą zgłoszenia nie wymaga zbiorok, w której przepływ pieniędzy jest rejestrowany, a co za tym idzie – przejrzysty, np. w formie przelewów na rachunki bankowe. Ustawa o zasadach prowadzenia zbiorok publicznych dotyczy zatem tylko tego rodzaju zbiorok, w wypadku których nie jest uwidoczniomy przepływ środków finansowych.

² Druk sejmowy 1726.

³ Tekst projektu dostępny jest na stronie sejmowej: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/FC9C6667D2531A00C1257C470037D7AC/%24File/1989.pdf> (data dostępu: 6.09.2013).

⁴ Dz.U. 2010, nr 234, poz. 1536 ze zm.

Zgodnie z art. 15 nowej ustawy minister właściwy do spraw administracji publicznej odmawia, w drodze decyzji administracyjnej, zamieszczenia informacji o zgłoszeniu zbiórki publicznej na portalu zbiorok publicznych, gdy wskazany w zgłoszeniu cel zbiórki publicznej jest niezgodny z prawem lub wykracza poza sferę zadań publicznych, określonych w art. 4 ust. 1 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, albo nie jest celem religijnym, a w przypadku komitetu społecznego – również jest niezgodny z celem, do jakiego został powołany.

Taki kształt przepisów *de facto* wydaje się nadal nie pozwalać na organizowanie zbiorok publicznych w celach prywatnych – a więc np. w celu rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej (przykładowo w celu poszukiwania wsparcia finansowego na założenie restauracji). Jak bowiem wskazano powyżej, cel finansowania musi pozostawać w sferze zadań publicznych, a krąg podmiotów uprawnionych do organizowania zbiórki jest ściśle określony. Ustawa może budzić zastrzeżenia w odniesieniu do regulacji instytucji finansowania społecznościowego, które nie jest w nim wprost uregulowane. Ustawodawca pozostawia w tej mierze niedopowiedzenie. Wydaje się, że legislator powinien zastanowić się nad nieco innym kształtem regulacji crowdfundingu, mianowicie skupić się tak, jak to czyni jego amerykański i angielski odpowiednik, na zdefiniowaniu regulowanego zjawiska, określeniu jego rodzajów, wskazaniu, czy elementem koniecznym crowdfundingu jest świadczenie zwrotne (wzajemne) za otrzymane wsparcie finansowe, czy też przeciwnie – chodzi o rodzaj darowizny, oraz jakie wymogi, zwłaszcza w zakresie ochrony ofiarodawców, powinny spełniać platformy internetowe zajmujące się udostępnianiem informacji o akcjach finansowania społecznościowego, a także jakie obowiązki podatkowe wiążą się z omawianym zjawiskiem. Ponadto należy zaznaczyć, że kwestią regulacji crowdfundingu zajęła się Unia Europejska, a zatem w celu dopracowania polskiej regulacji trzeba będzie poczekać na odpowiednie dyrektywy unijne, jeżeli takie zostaną wydane.

W świetle obowiązującego prawa finansowanie społecznościowe jest zatem dopuszczalne, ale formalnie wiązane będzie albo z instytucją darowizny – najczęściej zbiórki publicznej (ewentualnie pożyczki), albo sprzedaży, bądź też sprzedaży udziałów i akcji w spółkach prawa handlowego. Sytuacja zmieni się prawdopodobnie po uchwaleniu omawianej wyżej ustawy o zasadach prowadzenia zbiorok publicznych i uchwaleniu regulacji unijnych w tym zakresie.

4. Regulacje na poziomie Unii Europejskiej

W większości krajów instytucja crowdfundingu nie jest prawnie uregulowana. Pierwszą próbę regulacji podjęto w Stanach Zjednoczonych, gdzie dnia 5 kwietnia 2012 r. prezydent Barack Obama podpisał regulację *Jumpstart Our Business Start-*

ups (JOBS) Act [U.S. Securities and Exchange Commission 2012], w skład której wchodzi tzw. *Crowdfunding Act*, regulujący wymagania, jakie powinno spełniać finansowanie społecznościowe, w tym regulacje dotyczące portali internetowych zajmujących się tego typu działalnością⁵.

W Wielkiej Brytanii natomiast w 2013 r. Financial Conduct Authority (FCA) zaproponowało regulacje, które mają na celu przede wszystkim ochronę osób uczestniczących w finansowaniu społecznościowym. FCA zaprojektowało nowe zasady crowdfundingu inwestycyjnego, w ramach którego inwestycje powinny być promowane tylko w przypadku tych osób, które rozumieją ryzyko z nimi związane lub posiadają możliwości finansowe, pozwalające na poradzenie sobie z ewentualnymi stratami, gdy takie nieoczekiwane wystąpią w toku realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego. Proponowane nowe regulacje mają ułatwić dostęp do alternatywnych opcji finansowania na rynku crowdfundingu, co pomoże pobudzić konkurencję, jednocześnie zapewniając dodatkową ochronę uczestników rynku. Celem ustawodawcy jest również jasne uregulowanie crowdfundingu opartego na pożyczce *peer-to-peer* oraz regulacja kredytu konsumenckiego. Regulacje te mają dotyczyć głównie informacji zamieszczanych na platformach internetowych. Przykładowo, informacja o platformie musi być jasno przedstawiona i łatwa do znalezienia, wszelkie dane muszą być rzetelne, niebudzące wątpliwości i niewprowadzające w błąd [*The Financial...* 2013].

W Unii Europejskiej w okresie od 2 października do 31 grudnia 2013 r. przeprowadzane były konsultacje społeczne odnośnie do regulacji crowdfundingu [*Consultation...* 2013]. Miały one na celu wskazanie Komisji Europejskiej kierunku wsparcia tej formy pozyskiwania kapitału oraz odpowiedź na pytanie, czy konieczna jest potrzeba regulacji tego nowego zjawiska społecznego na poziomie UE, czy też wystarczające są regulacje krajowe.

5. Case study

Kończąc krótką analizę modelu finansowania społecznego, warto przywołać wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie, Wydział XI Karny, z dnia 6 lutego 2012 r.⁶ Wyrok ten dotyczył sprawy portalu historycznego www.histmag.pl, na którym znalazł się apel o wsparcie finansowe dla tegoż portalu, którego można było dokonać za pomocą przelewów elektronicznych. Jednemu z animatorów serwisu zarzucono popełnienie wykroczenia, poprzez prowadzenie zbiórki publicznej bez wymaganego przepisami zezwolenia, tj. z art. 56 § 1

⁵ Tekst ustawy dostępny na stronie: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-112hr3606enr/pdf/BILLS-112hr3606enr.pdf> (data dostępu: 5.09.2013).

⁶ Sygn. akt XI W 1497/11/P.

kodeksu wykroczeń. Wymóg otrzymania zezwolenia wywiedziono z regulacji ustawy o zbiórkach publicznych oraz z przepisu § 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie sposobów przeprowadzania zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli nad tymi zbiórkami⁷, który wskazuje, że zbiórka publiczna gotówki może polegać również na dobrowolnych wpłatach na konto, założone osobno dla każdej zbiórki publicznej przez przeprowadzającego zbiórkę. Sprawa trafiła do sądu, który uznał, że ustawowa definicja zbiórki publicznej nie obejmuje obrotu bezgotówkowego, ponieważ w przepisach mowa jest o zbieraniu datków w gotówce lub w naturze. Sąd stwierdził, że rozporządzenie o zbiórkach publicznych jest niezgodne z ustawą, a zatem w zakresie stwierdzonej niezgodności nie może mieć zastosowania. Zgodnie z orzeczeniem cel zbiórki został z góry określony, spełniona została również przesłanka publicznego charakteru zbiórki, ale: „zdaniem sądu w żadnej mierze nie można przyjąć, iż obrót bezgotówkowy (przelewy elektroniczne i system PayPal) jest zbieraniem ofiar w gotówce i naturze w rozumieniu cytowanej ustawy. Klóci się to bowiem z intuicyjnym znaczeniem słowa «gotówka», jak i stoi w sprzeczności ze znaczeniem słownikowym. Słusznie, zdaniem Sądu, wskazuje obrońca obwinionego, że definicja zbiórki publicznej poprzez zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze odnosi się do obrotu gotówkowego, a nie bezgotówkowego. Dodatkowo mieć należy na względzie, że skoro ustawodawca – mając taką możliwość – nie znowelizował ustawy w ten sposób, że rozszerzył obowiązek uzyskania zezwolenia na zbiórki prowadzone w sposób bezgotówkowy, to takiego obowiązku nie chciał nałożyć na podmioty organizujące zbiórki. (...) Poglądu Sądu w tym względzie nie zmienia rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 listopada 2003 roku w sprawie sposobów przeprowadzania zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli nad tymi ziórkami (...), które w § 1 stwierdza, że zbiórka publiczna ofiar w gotówce może być przeprowadzona w formie m.in. dobrowolnych wpłat na konto, założone osobno dla każdej zbiórki publicznej przez przeprowadzającego zbiórkę publiczną. Zgodnie z hierarchią aktów prawa rozporządzenie jest wydawane na podstawie i w celu wykonania ustawy. Tym samym może precyzować jedynie przepisy ustawowe w takim zakresie, na jaki pozwala delegacja ustawowa. W tym przypadku, w ocenie Sądu, treść rozporządzenia wykracza poza delegację ustawową zawartą w przepisach ustawy o zbiórkach publicznych i prowadzi do sprzeczności z ustawą, na podstawie której zostało wydane. Zdaniem Sądu rozporządzenie rozszerza samo pojęcie zbiórki – opisane w ustawie – co w polskim systemie prawa jest niedopuszczalne” [*Internetowy crowdfunding...* 2012]. Oczywiście do powołanego orzeczenia można przytoczyć kontrargumenty, próbując interpretować przepisy w sposób nie tylko literalny,

⁷ Dz.U. 2003 r., nr 199, poz. 1947 ze zm.

nie jest to jednak celem opracowania. Podkreślić natomiast należy, że w prawie polskim istnieje stan niepewności co do kwalifikowania niektórych rodzajów finansowania społecznościowego jako zbiorów publicznych. Przepisy nie są w tym względzie jasne i jednoznaczne, co potwierdza praktyka ich stosowania chociażby na wskazanym tu przykładzie. Inną, również bardzo istotną, a nie w pełni jasną kwestią jest regulacja prawnopodatkowa crowdfundingu w Polsce. Mając na uwadze powyższe, trzeba zaznaczyć, że wskazane jest głębsze zastanowienie się nad działaniem w praktyce portali crowdfundingowych i nad ich sprawną regulacją ustawową.

6. Podsumowanie

Zjawisko crowdfundingu znane jest i powszechne zarówno w Stanach Zjednoczonych, gdzie powstało, jak i w Europie Zachodniej, a także w innych krajach na całym świecie. Stosunkowo niedawno, bo w 2008 r., w USA założono serwis Indiegogo (<http://www.indiegogo.com/about/our-story>), który umożliwia finansowanie różnego rodzaju projektów w systemie *crowdfunding*. Rok później, w 2009 r., powstała platforma Kickstarter (<http://www.kickstarter.com/hello?ref=nav>), która jest obecnie największym na świecie portalem crowdfundingowym. W Europie Zachodniej tego typu portale zaczęły powstawać w 2010 r. W naszym kraju natomiast działa Polskie Towarzystwo Crowdfundingu (<http://stowarzyszenie.crowdfunding.pl/>), którego celem jest kształtowanie otoczenia prawnego i gospodarczego, w sposób umożliwiający powszechny dostęp do finansowania społecznego jako źródła kapitału dla osób z pomysłami na różnego rodzaju przedsięwzięcia. Na stronie internetowej Towarzystwa czytamy: „Promujemy idee finansowania społecznościowego i kreujemy warunki do jej rozwoju w Polsce. Chcemy wolnego dostępu do pozyskiwania kapitału od internautów, na rzecz realizacji przedsięwzięć społecznych i biznesowych”. Cele stowarzyszenia to przede wszystkim promowanie finansowania społecznego, krzewienie działalności charytatywnej, dążenie do poprawy legislacji w zakresie ustawodawstwa dotyczącego zbiorów publicznych, promocja przedsiębiorczości, wspieranie drobnych inwestorów na rynku kapitałowym czy wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości. Trzeba też wspomnieć, że w Polsce pierwszą i największą platformą finansowania społecznościowego jest portal „Polak potrafi” (<http://polakpotrafi.pl/>).

Crowdfunding to obiecujący model finansowania, który rosnącą popularność zawdzięcza głównie nagłośnionym medialnym przykładom, ukazującym, jak osoby nieposiadające własnego kapitału osiągnęły spektakularny sukces, zdobywając za pomocą mechanizmu finansowania społecznego znaczne fundusze na realizację własnych pomysłów i przedsięwzięć. Na rozwój tej formy pozyski-

wania funduszy pozwala również rosnąca liczba platform crowdfundingowych na poziomie zarówno lokalnym, jak i międzynarodowym. Wydaje się, że tak jak na świecie, tak również w Polsce *crowdfunding* będzie się rozwijał. Jak na razie – mimo informacji na oficjalnej stronie Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji (stan na lipiec 2014 r.), że „zdaniem polskiego rządu w chwili obecnej nie są niezbędne odrębne regulacje prawne dla sektora crowdfundingu, ważne jest jednak, by monitorować jego rozwój” [Konieczna... 2014] – należy oczekiwać w przyszłości nowych regulacji prawnych omawianej instytucji i śledzić praktykę, jaka będzie się w tej mierze z czasem wykształcać.

Literatura

- Bradford C.S. [2012], *Crowdfunding and the Federal Securities Law*, „Columbia Business Law Review”, nr 1.
- Consultation by the European Commission on Crowdfunding in the EU – Exploring the Added Value of Potential EU Action* [2013], http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/crowdfunding/index_en.htm (data dostępu: 10.10.2013).
- Czachórski W. [2003], *Zobowiązania. Zarys wykładu*, LexisNexis, Warszawa.
- Internetowy crowdfunding a przepisy o zbiórkach publicznych – wyrok Sądu Rejonowego w Krakowie*, <http://prawo.vagla.pl/node/9704> (data dostępu: 10.03.2012).
- Jumpstart Our Business Startups (JOBS) Act*, <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-112hr3606enr/pdf/BILLS-112hr3606enr.pdf> (data dostępu: 12.10.2013).
- Kaltenbeck J. [2011], *Crowdfunding und Social Payments – Im Anwendungskontext von Open Educational Resources*, epubli GmbH, Berlin.
- Konieczna dalsza dyskusja o rozwoju crowdfundingu w Polsce i UE – stanowisko rządu do komisji* [2014], <https://mac.gov.pl/aktualnosci/konieczna-dalsza-dyskusja-o-rozwoju-crowdfundingu-w-polsce-i-ue-stanowisko-rzadu-do> (data dostępu: 1.07.2014).
- Król K. [2013a], *Crowdfunding od pomysłu do biznesu, dzięki społeczności*, Crowdfunding.pl, Warszawa.
- Król K. [2013b], *Rada Ministrów zaakceptowała projekt „nowej” ustawy o zbiórkach publicznych*, <http://crowdfunding.pl/2013/09/09/rada-ministrow-zaakceptowala-projekt-nowej-ustawy-o-zbiorkach-publicznych/#.UtV2idLuIYN> (data dostępu: 9.09.2013).
- Schenk R. [2012], *Crowdinvesting – Die Weiterentwicklung des Crowdfunding zur modernen und unkonventionellen Finanzierungsform für kleine und mittelstandische Unternehmen. Wissenschaftlichen Aufsatz*, Grin Verlag, Norderstedt.
- The Financial Conduct Authority Outlines How It Will Regulate Crowdfunding*, <http://www.fca.org.uk/news/the-financial-conduct-authority-outlines-how-it-will-regulate-crowdfunding> (data dostępu: 24.10.2013).
- U.S. Securities and Exchange Commission [2012], *Jumpstart Our Business Startups (JOBS) Act*, <http://www.sec.gov/spotlight/jobs-act.shtml> (data dostępu: 20.10.2013).
- Ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych, Dz.U. 2014, poz. 498.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, Dz.U. 1964 r., nr 16, poz. 93 ze zm.

- Wiśniewski T. [2013], Komentarz w: G. Bieniek i in., *Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania*, cz. 1, tyt. VII, dz. III, art. 487, LexisNexis, Warszawa.
- Young T.E. [2013], *The Everything Guide to Crowdfunding: Learn How to Use Social Media for Small Business Funding*, FW Media.

An Overview of Crowdfunding in the Light of Polish Law

The paper examines crowdfunding, a widespread phenomenon mainly in western Europe and the United States, where it originates. Not covered by Polish law, crowdfunding is a form of financing for all kinds of ideas and projects by a third party – a community – which agrees to co-finance projects, usually without reaping financial reward. The paper presents the pertinent legal regulations and examples of specific projects.

Keywords: crowdfunding, social financing, public collection, legal regulations.